

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ
АКАДЕМІЯ „ВОЛАСНАQ” (КАЗАХСТАН)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ:
СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

19–20 листопада 2021 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Сущенко А.В. (голова оргкомітету) – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Іваницький О.І. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики та методики її викладання Запорізького національного університету;

Сущенко Т.І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Дяченко М.Д. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Самодумська О.Л. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Бессараб Н.О. – доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри журналістики та української філології Класичного приватного університету;

Зарицька В.В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Класичного приватного університету;

Бочелюк В.Й. – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Запорізька політехніка»;

Захаріна Є.А. – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теоретичних основ фізичного та адаптивного виховання Класичного приватного університету;

Храпченкова Н.І. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільного та початкового навчання Академії «Bolashaq» м. Караганда, Казахстан.

Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 19–20 листопада 2021 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2021. – 228 с.

ISBN 978-966-992-692-0

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на Міжнародну науково-практичну конференцію «Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи», яка відбулася на базі кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету 19–20 листопада 2021 р.

УДК 37.01+159.9(063)

ISBN 978-966-992-692-0

© Класичний приватний університет, 2021

Концептуальні засади створення мотиваційної
основи мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку
в умовах інклюзивно-ресурсного центру
Соколова С. О...... 125

Індивідуальний підхід до організації навчальної діяльності
на уроках зарубіжної літератури
Степаненко О. К...... 128

НАПРЯМ 3. ПЕРЕХІД ДО БАГАТОРІВНЕВОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Професійна підготовка вчителів початкових
класів у закладах вищої освіти
Рибак О. П...... 133

Науково-методичний супровід професійної підготовки
майбутніх вчителів до реалізації концепції НУШ
Чайченко В. Ф...... 136

НАПРЯМ 4. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

Особливості викладання іноземних мов в умовах дистанційного
навчання студентів вищих навчальних закладів
Борін К. А...... 139

Розвиток емоційного інтелекту у студентів
вищих навчальних закладів на заняттях з іноземної мови
Георгієвська З. А...... 141

Фортепіанна творчість імпресіоністів як важливий чинник
стимулювання творчої діяльності майбутніх
викладачів музичного мистецтва
Ісайкова О. О...... 144

Критичне мислення як умова сталого розвитку суспільства
в цифрову епоху
Кокоріна Л. В...... 148

Побудова адаптивного освітнього процесу
на основі теорії експериментального навчання Д. Колба
Крашеніннік І. В., Конюхов С. Л...... 151

Кейс-метод як педагогічна технологія фахової
підготовки психологів (спеціальних, клінічних)
Кротенко В. І...... 154

2. A guide for remodeling lesson plans in language arts, social studies and science / Paul R., Binker A., Jensen K., Kreklau H. Critical thinking handbook. CA : Rohnert Park, 1990. 427 p.

3. Nickerson R. S. Why teach thinking? *Teaching thinking skills : Theory and practice*. 1987. P. 27–37.

ПОБУДОВА АДАПТИВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА ОСНОВІ ТЕОРІЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО НАВЧАННЯ Д. КОЛБА

Крашеніннік І. В.

*доктор філософії в галузі Освіта/Педагогіка,
старший викладач кафедри інформатики і кібернетики
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького*

Конюхов С. Л.

*кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри інформатики і кібернетики
Мелітопольського державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького
м. Мелітополь, Запорізька область, Україна*

Останніми роками надзвичайно актуальними є теоретичні і прикладні дослідження, спрямовані на визначення методологічних засад та практичну реалізацію в закладах вищої освіти (ЗВО) адаптивного освітнього процесу, що повинен вирішити завдання максимального урахування індивідуальних характеристик і потреб студентів та реалізації їх потенціалу. До числа таких характеристик належать зокрема стилі навчання, які представляють собою «когнітивні, афективні та фізіологічні форми поведінки, які є індикаторами, як ті, хто навчаються, сприймають навчальне середовище, взаємодіють з ним і реагують на нього» [3, с. 37].

Стилі навчання достатньо добре досліджені в сучасній педагогічній науці. Автори систематичного огляду [2] виділили п'ять сімейств стилів навчання, кожне з яких охоплює низку теорій, які: 1) спираються на психофізіологічні характеристики особистості; 2) відображають глибоко вкорінені особливості когнітивної сфери особистості; 3) розглядають стилі навчання як один з компонентів відносно стабільного типу особистості; 4) розглядають стилі навчання як «гнучкі стабільні» в подібності в навчанні; 5) переходять до підходів, стратегій, орієнтацій і концепцій навчання [2, с. 9].

Враховуючи різноманіття концептуальних підходів, перед викладацьким колективом постає завдання обрати той, що сприятиме реалізації освітніх цілей в умовах конкретного ЗВО та/або освітньої програми. Один із варіантів запропонований Д. Колбом у межах теорії експериментального навчання (навчання з опорою на досвід), згідно з якою людина набуває знання шляхом трансформації практичного досвіду [2, с. 61]. Ця трансформація відбувається в чотири основні етапи, які утворюють так званий цикл навчання: 1) конкретне вивчення; 2) рефлексивне спостереження; 3) абстрактна концептуалізація; 4) активне застосування [4, с. 44]. Відповідно стиль навчання характеризує індивідуальні відмінності в навчанні залежно від того, які етапи переважають у навчальній діяльності особистості [4, с. 46]. Зв'язок між етапами навчальної діяльності та стилями навчання показано в табл. 1. Важливо також відзначити, що Д. Колб розглядав стилі не як фіксовані, сталі риси особистості, а як адаптивні орієнтації, які проявляються в конкретних ситуаціях [2, с. 63].

Таблиця 1

Матричне подання стилів навчання за Колбом [1]

	Робити (активне застосування)	Дивитися (рефлексивне спостереження)
Відчувати (конкретне вивчення)	Акомодативний стиль	Дивергентний стиль
Думати (абстрактна концептуалізація)	Конвергентний стиль	Асимілюючий стиль

У праці [6] авторами показано зв'язок між етапами циклу навчання Д. Колба та видами навчальної активності особистості в межах освітнього процесу, наведено приклади цього циклу для різних галузей освіти, а також показано ступінь безпосередньої залученості студента до різних методів навчання.

Зазначене дозволяє спроектувати таку послідовність побудови адаптивного освітнього процесу в ЗВО: 1) Чітко визначити стратегію професійної підготовки, зокрема на теоретичному рівні адаптувати зміст окремих етапів циклу навчання Д. Колба до характеристик певних спеціальностей; 2) Провести діагностування стилів навчання студентів з використанням відповідної методики, наприклад [5] або [7]; 3) На основі отриманих даних сформувати персональні профілі стилів навчання студентів; 4) Організувати освітній процес з урахуванням отриманих профілів, враховуючи їх гнучкість та можливість змін.

У процесі навчання програмування здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня спеціальностей 122 Комп'ютерні науки та

015.39 Професійна освіта (Цифрові технології) можливі такі способи врахування стильових особливостей студентів під час вибору варіанту виконання практичних завдань:

1) Акомодативний стиль: надавати можливість відразу переходити до виконання завдання, робити помилки та знаходити шляхи їх виправлення.

2) Дивергентний стиль: надавати можливість обговорення з обов'язковим відгуком з боку викладача, фіксованим терміном дискусії та практичною реалізацією обраного підходу.

3) Конвергентний стиль: надавати можливість аналізувати практичні приклади та відразу переходити до виконання завдання.

4) Асимілюючий стиль: надавати можливість самостійно аналізувати теоретичний матеріал та сформуванню абстрактну або візуалізовану модель вирішення завдання з фіксованим терміном обмірковування.

Отже, навчання з опорою на досвід нині є затребуваним у професійній підготовці студентів у ЗВО, оскільки дозволяє сформуванню в них практичні здатності, важливі для професійної діяльності. Врахування стилів навчання, визначених Д. Колбом у межах теорії експериментального навчання, є одним з можливих підходів до побудови адаптивного освітнього процесу з метою індивідуалізації професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах змішаного навчання. Доцільним є використання таких способів: добір відповідних методів навчання; адаптація змісту навчальних завдань; надання студентам можливості обирати той підхід до виконання завдання, що відповідає їх уподобанням.

Література:

1. Chapman A. An Introduction to Kolb's Learning Styles. 2017. URL: <https://www.businessballs.com/self-awareness/kolbs-learning-styles/>.

2. Coffield F., Moseley D., Hall E., Ecclestone K. Learning styles and pedagogy in post-16 learning. A systematic and critical review. Learning and Skills Research Centre, 2004. 182 p. URL: <https://www.leerbeleving.nl/wp-content/uploads/2011/09/learning-styles.pdf>.

3. Glossary of Curriculum Terminology. Geneva: UNESCO International Bureau of Education, 2013. 65 p. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000223059>.

4. Kolb A. Y., Kolb D. A. Experiential learning theory: a dynamic, holistic approach to management learning, education and development // The SAGE handbook of management learning, education and development (pp. 42-68). SAGE Publications Ltd, 2009. DOI: <https://www.doi.org/10.4135/9780857021038.n3>.

5. Kolb's Learning Style Questionnaire. URL: <http://www.bunbury.wa.gov.au/pdf/environment/u472/Appendix%2019%20U472%20Community%20Facilitator%20Kolb%20Questionnaire%20Final.pdf>.

6. Svinicki M. D., Dixon N. M. The Kolb Model Modified for Classroom Activities. *College Teaching*. 1987. Vol. 35, Issue 4. Pp. 141-146, DOI: <https://www.doi.org/10.1080/87567555.1987.9925469>.
7. The Learning Style Inventory. URL: http://med.fau.edu/students/md_ml_orientation/M1%20Kolb%20Learning%20Style%20Inventory.pdf.

КЕЙС-МЕТОД ЯК ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ПСИХОЛОГІВ (СПЕЦІАЛЬНИХ, КЛІНІЧНИХ)

Кротенко В. І.

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри спеціальної психології та медицини
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова
м. Київ, Україна*

Модернізація української освіти сьогодні орієнтована не лише на перегляд змісту предметних дисциплін, але й на впровадження різних підходів до методики викладання, розширення арсеналу методичних прийомів, активізацію самостійної діяльності студентів, формування пошукових умінь, критичного осмислення, укріплення ціннісних орієнтирів та використання теоретичних знань у практичній діяльності.

Нові освітні стандарти вищої школи зосереджені на реалізації компетентнісного підходу, основу якого складає діяльнісний характер навчання. При цьому організація навчального процесу спрямовується не тільки на засвоєння окремих блоків теоретичної інформації, але й на здатність студентів приймати самостійні рішення та діяти в різних ситуаціях, практично використовуючи накопичені знання. Для досягнення таких результатів необхідно застосовувати нові підходи до організації освітнього процесу, орієнтуючись на особистісну та професійну індивідуальність кожного студента, спираючись у процесі навчання на диференційний та творчий підхід, використовуючи варіативність інтерактивних форм та методів підготовки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що потужним інструментом інтерактивної, особистісно орієнтованої стратегії у навчанні студентів є метод кейсів, спрямований на розвиток у них критичного та концептуального мислення, комунікативних умінь та навичок міжособистісного спілкування.

К. Крістенсен назвав кейс-метод навчанням «мистецтву управління невизначеністю», у якому викладач виступає як автор, організатор, модератор, суддя та партнер у спільних зі студентами пошуках вирішення реальних проблем і задач [1, с. 35]. На відміну від лекцій та семінарів